



Barne- og likestillingsdepartementet

Deres ref.:  
17/2004

Vår ref.:  
HH

Dato:  
26. september 2017

## Høring NOU 2017: 6 Offentlig støtte til barnefamiliene

Vi viser til departementets høringsbrev av 7. april 2017. Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund har følgende kommentarer til høringen:

### Innledning

YS har i alle år hatt et sterkt engasjement i arbeidet for likestilling mellom kvinner og menn, og mener det er viktig å se familiepolitikken i sammenheng med arbeidslivspolitikken.

YS vil slutte seg til Barnefamilieutvalgets tre overordnede mål for den videre utviklingen av støtten til barnefamiliene:

1. Gode oppvekstvilkår
2. Like muligheter for barn
3. Likestilte foreldreskap gjennom yrkesdeltakelse og omsorg.

YS er enig med utvalget i at familiepolitikken også bør støtte opp om viktige samfunns mål. Familiepolitikken bør derfor videreføre og forbedre ordninger som har bidratt til at de fleste i Norge ønsker å få barn, og samtidig være tilknyttet arbeidslivet.

Foreldreskapet må derfor sikres et godt materielt utgangspunkt gjennom tilrettelegging for at begge foreldre deltar i arbeidsmarkedet. Økt kvinnelig sysselsetting har dessuten hatt stor betydning for verdiskapingen i samfunnet de siste tiårene.

Den politiske debatten om familiepolitikken har i mange år dreid seg om familiens valgmuligheter og de økonomiske sidene ved dette. YS har stor forståelse for at barnefamilier ønsker å finne sine egne løsninger på hverdagens utfordringer.

Samtidig vet vi at mange familier velger en fordeling av permisjon, arbeidstid og oppgaver hjemme og ute som gjør at kvinnene taper både med hensyn til inntekt, utviklingsmuligheter og pensjonsopptjening. Likelønnsforskningen har vist at menn tjener lønnsmessig på å bli fedre, mens kvinner taper på å bli mødre. Det livslange ekteskapet er heller ikke normen lenger, og ved samlivsbrudd kommer mødre ofte dårligere ut enn fedre.

Besøksadresse:

Lakkegt. 23

Postadresse:

Postboks 9232

Grønland

0134 Oslo

Org. nr.:

971 454 431

Telefon:

21 01 36 00

Familienes “frie valg” skjer ikke i et vakuum, de skjer i et samfunn der kjønnsstereotypene fremdeles er sterke og der utdanningssektoren og arbeidslivet er sterkt kjønnsdelt. YS mener at vi ikke kan oppnå likestilling i arbeidslivet før vi har likestilling i familielivet. Familiepolitikken er derfor en nødvendig – men ikke tilstrekkelig – betingelse for å nå målet om like muligheter for kvinner og menn.

Statistikken viser også at størrelsen på fedrekvoten på mange måter fungerer som et “tak” for fedres totale uttak av permisjon, i stedet for å fungere som et “gulv”. Altfor mange fedre tar ikke ut permisjon i det hele tatt. Det er mange grunner til at dette skjer, men det er uansett viktig å ha dette med i betraktningene.

YS' hovedstyre vedtok derfor i 2016 et familie- og likestillingspolitisk dokument der hovedprinsippene var at YS vil at både kvinner og menn skal kunne

- ✓ forsørge seg selv,
- ✓ ha en fullverdig tilknytning til arbeidslivet, samt
- ✓ være likeverdige omsorgspersoner.

Våre synspunkter i denne høringsuttalelsen er basert på disse prinsippene.

### **Opptjening av permisjonsrettigheter**

YS har i mange år ment at fedre bør få selvstendige permisjonsrettigheter. Det er et likestillingsproblem at fars rettigheter avhenger av mors opptjening og yrkesaktivitet før og etter fødselen. Vi slutter oss derfor til utvalgets forslag om selvstendig opptjeningsrett for begge foreldre.

### **Fordeling av permisjonsrettigheter**

YS vil ha full likestilling mellom kvinner og menn, både i familie- og arbeidsliv. I praksis bør det å være foreldre sammen være basert på en likeverdig fordeling av tid og oppgaver sammen med barnet, med unntak for de fysiologiske kravene som svangerskap og fødsel stiller kvinner overfor.

Det er som kjent mor som har den mest krevende belastningen i startfasen av foreldreskapet. Men mødres lange fravær fra arbeidslivet bidrar ikke bare til å svekke individenes muligheter til likelønn og utvikling, det bidrar også til å skape forventninger om at alle kvinner kommer til å ha stort fravær (såkalt statistisk diskriminering).

I et fremtidsperspektiv er YS derfor enig med Barnefamilieutvalget i at permisjonene bør deles mest mulig likt mellom foreldrene. Samtidig er det også blant medlemmene i YS forskjellige oppfatninger om hva som er de mest hensiktsmessige veiene å gå for å nå dette ideelle målet.

Barnefamilieutvalgets forslag:

- Mor får 3 + 26 uker (hvorav 6 uker rett etter fødselen)
- Far får 20 ukers foreldrepermisjon
- Ingen fellesperiode til fordeling

Fordelen med Barnefamilieutvalgets forslag om likedeling er at modellen vil styrke likestilling mellom kvinner og menn - både som individer og som grupper. Ulempen er at familiene får færre tilpasningsmuligheter.

Veien frem til en ideell likedeling kan være lang, og YS vil derfor spille inn følgende modell som en mulig løsning for de nærmeste årene:

Mulig mellomløsning:

- Mor får 3 uker før termin + 16 uker mødrekvote (hvorav 6 uker rett etter fødselen)
- Far får 16 ukers fedrekvote
- Fellesperiode på 14 uker til fordeling mellom foreldrene

Fordelen med denne modellen er at den i forhold til dagens ordning vil bidra sterkere til å styrke likestilling mellom mødre og fedre, samtidig som familiene beholder visse tilpasningsmuligheter. Utfordringen i et likestillingsperspektiv er at fellesperioden vanligvis disponeres av mødrene. Det er derfor viktig å stimulere fedre til å ta ut en større andel av fellesperioden, bl.a. gjennom å sette dette på dagsorden i arbeidslivet. Både arbeidsgivere og arbeidstakere må bidra til at det utvikles bedriftskulturer der det forventes at fedre tar mer permisjon.

### **Kontantstøtten**

Barnefamilieutvalget foreslår at kontantstøtten avvikles. YS har alltid vært prinsipielt motstander av denne støtten. Vi ser imidlertid at det innenfor den nåværende opptaksordningen for barnehagene kan være behov for en tidsbegrenset støtte for småbarnsfamilier som har søkt og venter på barnehageplass.

### **Barnehager og skolefritidsordninger**

YS er enig med Barnefamilieutvalget om at det bør være flere opptak i barnehagene pr. år. Dette må imidlertid ses i sammenheng med bemanning i barnehagene, og må ikke føre til at kvaliteten på tilbudet svekkes.

Vi er også enige med utvalget i at det er viktig å se på både barnehager og skolefritidsordningen som viktige brikker i prosessen med å legge til rette for gode oppvekstvilkår og like muligheter for alle barn. Dette innbefatter både integreringsperspektivet og andre sosioøkonomiske forhold.

### **Utvalgets øvrige forslag**

YS tar til etterretning at Barnefamilieutvalgets mandat hadde som forutsetning at de samlede forslagene skulle være provenynøytrale. Vi har lest utredningen med stor interesse, og er spesielt tilfreds med at utvalget har greid å tenke både helhetlig og utfordrende innenfor stramme rammer. Mulighetene til nytenkning ville ha vært enda større dersom utvalget ikke hadde hatt disse begrensningene, men utvalget har uansett gjort et grundig arbeid som vi håper blir studert nøye av de politiske partiene.

Når vi i denne sammenheng avgrenser omfanget av høringsuttalelsen, skyldes det at vi velger å prioritere de temaene som ligger nærmest arbeidslivs- og likestillingspolitikken. Mange av forslagene henger sammen med prinsipielle spørsmål som fortjener både bredere og grundigere diskusjoner enn det en slik

høringsprosess gir anledning til. (Eksempler på dette er universelle eller behovsprøvde velferdsordninger, skattepolitikk, studiefinansiering, pensjon mm)

Dersom det skulle bli aktuelt å innføre kun deler av "forslagspakken" til Barnefamilieutvalget, er det viktig at de overordnede målene om gode oppvekstvilkår og like muligheter for *alle* barn får prioritet foran eventuelle muligheter til innsparinger på statsbudsjettet.

Med vennlig hilsen  
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund – YS

Jorunn Berland /s/  
leder

Hege Herø /s/  
fagansvarlig likestillingspolitikk